

STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 14 maja 2010 r.

**dotyczące harmonogramu działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły
Sądownictwa i Prokuratury na 2010r.**

W nawiązaniu do otrzymanego w dniu 6 kwietnia 2010 r. ostatecznego harmonogramu działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na 2010r. Krajowa Rada Sądownictwa, uznając, że przedstawiony harmonogram nie uwzględnia szeregu niezwykle istotnych czynników dla efektywnego realizowania działalności szkoleniowej w zakresie ustawicznym, wyraża następujące uwagi:

Przedstawiony harmonogram znacząco odbiega od tej jego wersji, która została przedstawiona Krajowej Radzie Sądownictwa w 2009 r., co budzi niepokój wobec faktu, że harmonogram dotyczy działalności szkoleniowej na 2010 r. a to oznacza, że do 30 listopada 2009 r. projekt ten należało zatwierdzić do realizacji. Zgodnie bowiem z brzmieniem § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 kwietnia 2009 r. w sprawie nadania statutu Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz.U. Nr 65 poz.550) Dyrektor Krajowej Szkoły przesyła, w terminie do dnia 30 listopada każdego roku, zatwierdzony przez Ministra Sprawiedliwości roczny harmonogram m.in. do Krajowej Rady Sądownictwa, jak również prezesom sądów apelacyjnych. Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę na powyższe wobec braku wyjaśnień w zakresie przyczyn wprowadzenia istotnych zmian ograniczających plan działalności szkoleniowej na 2010 r.

Przedstawiając propozycje do harmonogramu w 2009 r. Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła uwagę na konieczność zawarcia w nim odpowiedniej oferty szkoleniowej dla najmłodszych stażem zawodowym sędziów, w szczególności powołanych po raz pierwszy do pełnienia urzędu sędziego w 2009 r. oraz w roku bieżącym. Biorąc pod uwagę obecnie obowiązujący stan prawny należy bowiem wskazać, że osoby te nie posiadają odpowiedniego przygotowania w zakresie opanowania praktycznych umiejętności metodyki pracy sędziego. Dostrzegając ten problem Krajowa Rada Sądownictwa kilkakrotnie zwracała uwagę na konieczność zorganizowania intensywnych, cyklicznych szkoleń, które obejmowałyby

nie tylko zagadnienia proceduralne właściwe dla odpowiednich pionów orzecznich, ale także sprzyjałyby kształtowaniu postaw odpowiadających konstytucyjnym gwarancjom niezawisłości sędziego i niezależności sądu. Z ubolewaniem należy stwierdzić, że powyższe uwagi uwzględniono w zakresie niedostatecznym - szkolenia objęły zaledwie 120 osób orzekających przy tym we wszystkich pionach. W tematyce szkoleń nie uwzględniono specyfiki poszczególnych procedur sądowych.

Krajowa Rada Sądownictwa dostrzega pilną konieczność zorganizowania tego rodzaju szkoleń z odpowiednio przygotowaną tematyką, które w obecnym oraz w najbliższych latach powinny stanowić stałą pozycję w działalności Szkoły i które w miarę możliwości powinny obejmować wszystkich nowo powołanych sędziów. Należy zatem rozważyć zorganizowanie tego rodzaju szkoleń w cyklu jednodniowych, ośmiogodzinnych (np. raz na dwa miesiące) szkoleń w miastach będących siedzibą sądów apelacyjnych, tak aby umożliwić uczestniczenie w nich jak największej grupy młodych sędziów oraz zapewnić udział możliwie najlepszej kadry dydaktycznej.

Przedstawiony KRS harmonogram nie uwzględnia także w odpowiednim stopniu potrzeby omówienia zasad prowadzenia postępowań sądowych w poszczególnych kategoriach spraw z uwzględnieniem już wprowadzonych oraz wprowadzanych obecnie nowelizacji kodeksów, co wydaje się problematyką fundamentalną w szkoleniu osób aplikujących do zawodu sędziego. Liczne nowelizacje przepisów postępowania karnego i cywilnego, z uwzględnieniem tych, które obecnie są wprowadzane, zmieniły oblicze procesu na tyle istotnie, że istnieje potrzeba ponownego zdefiniowania podstawowych zasad rządzących procesem nie tylko w świetle obecnego stanu prawnego, ale także przez uwzględnienie orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego.

Zupełnie niejasne są powody rezygnacji przez Szkołę z najbardziej efektywnej formy szkoleń jaką są studia podyplomowe dla sędziów. Biorąc pod uwagę ogromne zainteresowanie tą formą doskonalenia zawodowego, przy bardzo pozytywnych ocenach ewaluacyjnych ze strony słuchaczy i rzeczywistych wyraźnie pozytywnych efektów, niezrozumiała jest rezygnacja z tej formy szkolenia.

Niezwykle ważną dla prawidłowego, w tym sprawnego funkcjonowania sądów, jest funkcja przewodniczącego wydziału. Krajowa Rada Sądownictwa zwracała na powyższe uwagę w uchwale podjętej w dniu 5 czerwca 2009r., w której przedstawiono propozycje

do harmonogramu działalności szkoleniowej na 2010 r. Rada postulowała wówczas aby w harmonogramie uwzględnione zostały szkolenia adresowane do sędziów, którzy pełnią funkcje w sądach. Przedmiotem tych szkoleń byłaby problematyka obejmująca działania zapewniające sprawność i profesjonalny wymiar sprawiedliwości. Postulat ten nie został jednakże w odpowiednim stopniu uwzględniony w przedstawionym harmonogramie.

KRS stanowczo zwracała uwagę na niedostatki programowe aplikacji ogólnej, która przecież powinna w sposób odpowiedni przygotowywać merytorycznie kandydatów do wykonywania zawodu sędziego referendarza. Tymczasem przedstawiona oferta nie uwzględnia tego postulatu przez uzupełnienie treści programowych aplikacji ogólnej.

Wskazać należy, że zaproponowany harmonogram nie został poprzedzony wnikliwą analizą rzeczywistych potrzeb wymiaru sprawiedliwości, z uwzględnieniem propozycji, zgłoszonych przez środowisko, jak również Krajową Radę Sądownictwa. W wielu aspektach harmonogram ten jest bowiem powieleniem szkoleń realizowanych wcześniej przez Krajowe Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury; nie zawiera on zwłaszcza istotnych i nowych ofert, a ich sformułowanie należy - zdaniem KRS - do zadań podstawowych instytucji powołanej m.in. w celu poprawy poziomu doskonalenia zawodowego kadr wymiaru sprawiedliwości.

Krajowa Rada Sądownictwa dostrzegając szczególne znaczenie szkoleń zawodowych zwraca uwagę, że przedstawiona oferta nie spełnia odpowiedniego, oczekiwanego poziomu merytorycznego, tak co do doboru odpowiedniej tematyki jak i formuły szkoleń. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa od instytucji, która piąty rok realizuje szkolenia zawodowe w formie scentralizowanej (uwzględniając dorobek Krajowego Centrum Szkolenia od 1 września 2006 r.) można oczekiwać prezentacji ofert, zawierających nowatorskie i efektywne rozwiązania co do prowadzenia szkoleń. Koncepcje takie mogłyby uwzględniać wyniki pogłębionych analiz, które systematyzowałyby dotychczasowe doświadczenia.

Odnosząc się do konkretnych propozycji nie sposób nie zauważyć znaczących i nie uzasadnionych dysproporcji pomiędzy w sposobie ujęcia szkoleń w ich poszczególnych segmentach. Punktem wyjścia do rozważań w tym zakresie powinien być art. 82a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98 poz.1070), zgodnie z którym sędzia jest obowiązany stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego, których organizację określa

odrębna ustawa. W projekcie zmian do ustawy ustrojowej obowiązek ten ma przybrać konkretny wymiar nakładający na każdego sędziego obowiązek uczestniczenia w szkoleniach organizowanych wyłącznie przez Krajową Szkołę.

Liczba sędziów pełniących obecnie urząd wynosi około 10400 osób, z czego około 40 % sędziów orzeka w sprawach cywilnych, 30 % w sprawach karnych i po około 14 % w sprawach gospodarczych oraz w sprawach pracy i ubezpieczeń społecznych. Nieznaczny odsetek ogółu sędziów tj. poniżej 2% wykonuje swe obowiązki w wydziałach rejestrowych i wieczystoksięgowych.

Przedstawiony harmonogram zawiera ofertę szkoleń wyjazdowych – trzydniowych dla 350 sędziów orzekających w sprawach cywilnych i wieczystoksięgowych - z uwzględnieniem referendarzy sądowych, 200 sędziów orzekających w sprawach karnych, 150 sędziów orzekających w sprawach gospodarczych, 300 sędziów orzekających w sprawach pracy i ubezpieczeń społecznych, 250 sędziów orzekających w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. Poza szkoleniami wyjazdowymi oferta zawiera także propozycję szkoleń jednodniowych dla wszystkich sędziów orzekających w szeroko rozumianym pionie cywilnym tj. sędziów stosujących kodeks postępowania cywilnego (łącznie w liczbie po 770 osób) w dwóch różniących się tematycznie edycjach. Nie uwzględniono przy tym istotnych różnic w zakresie liczebności sędziów w poszczególnych okręgach apelacyjnych. Szkolenie tej grupy sędziów jest bowiem adresowane w każdym przypadku dla 70 osób bez względu na to czy obejmuje sędziów apelacji gdańskiej, rzeszowskiej, poznańskiej, warszawskiej, czy szczecińskiej - pomimo znaczących różnic co do liczby sędziów w poszczególnych apelacjach. Analogiczne co do formuły szkolenie proponuje się odrębnie - dla sędziów orzekających w sprawach rodzinnych obejmujące 550 sędziów (po 50 osób z okręgu każdej apelacji) oraz sędziów orzekających w sprawach karnych obejmujące 660 osób (po 60 z obszaru każdej apelacji). Powyższe liczby obejmują zatem ofertę dla bardzo niewielkiej liczby ogółu sędziów. Tymczasem ustawowym obowiązkiem każdego sędziego jest doskonalenie zawodowe.

Szkolenia dla asystentów adresowane są do bardzo niewielkiej grupy osób tj. 100 osób wykonujących swoje zadania w wydziałach cywilnych, 50 asystentów zatrudnionych w wydziałach gospodarczych i 50 asystentów sędziów orzekających w sprawach pracy i ubezpieczeń społecznych. Natomiast dla asystentów w sprawach karnych proponuje się zorganizowanie 11 szkoleń w siedzibach apelacji po 40 osób w każdej.

Poważne zastrzeżenia Krajowej Rady Sądownictwa budzą miejsca przeprowadzenia proponowanych szkoleń. W przedstawionym harmonogramie 32 szkolenia będą przeprowadzone w Krakowie, 19 szkoleń w Nałęczowie, 20 w Popowie, 8 w Jastrzębiej Górze, 4 w Karpaczu oraz 5 w Kazimierzu. Krajowa Rada Sądownictwa zwracała uwagę na ten istotny aspekt organizacji szkoleń. Szkolenia, które w większości prowadzone są przez niepełne 3 dni (dwie doby), co pozwoliło na wyznaczenie 16 godzin zajęć merytorycznych. Jednakże nie uwzględniono trudów wielogodzinnych, wyczerpujących podróży do odległych miejsc szkoleń bez odpowiedniej dogodnej komunikacji. W tym aspekcie należy w szczególności zwrócić uwagę na dużą stosunkowo liczbę szkoleń, które mają się odbyć w Nałęczowie. Tymczasem Ministerstwo Sprawiedliwości nie posiada w tym mieście żadnego ośrodka, które jest przy tym stosunkowo odległe położone. Taki stan jest trudny do zaakceptowania m.in. przez sędziów z okręgów Sądów w Szczecinie, Poznaniu, Gdańsku, czy Białymstoku. Należy zwrócić uwagę na konieczność takiej organizacji szkoleń aby w sytuacji gdy trwają one nie dłużej niż trzy dni, podróż nie zajmowała więcej niż np. trzy – cztery godziny. W tym zakresie można byłoby sięgnąć do doświadczeń wypracowanych przez Krajowe Centrum Szkolenia, które dbało o właściwą lokalizację szkoleń - z uwzględnieniem także części północnej i zachodniej kraju.

Dobra organizacja szkoleń wymaga analizy wszystkich jego elementów, począwszy od opracowania tematyki, przygotowania materiałów szkoleniowych, zapewnienia jak najlepszych wykładowców, po odpowiednie opracowanie programu z optymalnym rozłożeniem zajęć - co pozwalałoby także na wymianę poglądów i dyskusję, dbałość o zapewnienie możliwości dotarcia na miejsce przeprowadzanego szkolenia w rozsądnym czasie. Wszystkie te elementy z odpowiednim rozłożeniem akcentów i położeniem szczególnego nacisku na tematykę, formułę szkoleń, wykładowców i adresatów powinny być uwzględnione w przedłożonym harmonogramie.